

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Apart genomen

“en hem van de schare alleen genomen hebbende”

Markus 7 vers 33

Ze hebben een zwaar gehandicapte man tot Jezus gebracht. Hij is doof, afgesloten van de wereld rondom hem heen. Hij hoort geen enkel geluid. Het getjilp van de vogels niet; de stemmen van spelende kinderen niet; het zingen van Gods volk niet. Hij hoort niets. En daarbij kan hij alleen maar erg moeilijk spreken. Door zijn doofheid kan hij zijn eigen stem niet horen. Hij kan dus niet horen of hij de woorden goed uitsprekt. Vandaar dat hij erg onverstaaanbaar is. Misschien dat de mensen in zijn naaste omgeving hem nog een beetje kunnen verstaan, maar vreemden kunnen dat zeker niet. Hij spreekt met een dikke tong, zoals er eigenlijk staat.

Die dubbele handicap heeft zijn leven erg moeilijk gemaakt. Hij hoort niets. En als hij wat zeggen wil, dan weet hij wel wát, maar hij kan zich niet verstaanbaar maken. Hoe vaak heeft hem dat niet gefrustreerd? En wie zal zeggen hoe vaak kwajongens - en misschien ook nog wel ouderen - hem uitgelachen hebben als hij zijn ongearticuleerde klanken uitbracht?

Er was niets dat de medische wereld voor hem doen kon. Wat hij ook geprobeerd heeft, het werd steeds weer een teleurstelling. Een hopeloos geval! Maar nu heeft hij van Jezus gehoord. En zijn vrienden ook.

Jezus is op dit ogenblik in Dekapolis, aan de oostelijke kant van de zee van Galilea. Het is een gebied met een gemengde bevolking. Er wonen wel Joden, maar er wonen daar ook heel wat heidenen. Maar ook daar is het gerucht van Jezus doorgedrongen. Hoe het daar kwam? Dat kon wel eens zijn

door die man, die in diezelfde streek van een heel legioen duivelen verlost was en die van de Heere Jezus de opdracht had gekregen om overal te vertellen wat grote dingen God aan hem gedaan had. Zodoende is ook in Dekapolis bekend geworden wie Jezus van Nazareth is.

Van Hem heeft ook deze doofstomme “gehoord”. En in overleg met zijn vrienden wordt hij nu tot Jezus gebracht. Er is een hele schare rondom Jezus vergaderd, want kennelijk hebben heel wat mensen uit die streek belangstelling voor Hem. En temidden van al die mensen doen de vrienden of familieleden van de gehandicapte aan Jezus het verzoek dat Hij hem de handen zal willen opleggen om hem te genezen. Zodoende zijn ze toch op het juiste adres gekomen. Als er een is die wat voor deze man doen kan, dan is het Jezus. Ja, wat een zegen is het als een mens op het juiste adres mag komen. Wat een zegen als we met onze geestelijke kwaal op het juiste adres mogen komen, namelijk bij de Heere. Wat lopen we vaak naar kwakzalvers of wat proberen we vaak onze eigen dokter te zijn. Maar we schieten er niets mee op. We moeten bij de Heere terecht komen. Daar en daar alleen kunnen we redding vinden.

Hoe gaat het dan? Doet Jezus wat men Hem vraagt? Legt hij de doofstomme de handen op om hem zo zijn gehoor te hergeven en de macht over zijn tong? Nee, in dit opzicht voldoet Hij niet aan hun verzoek. Dat ze Jezus kwamen vragen genezing te geven, was goed. Maar dat ze meenden dat ze Hem daarbij moesten vertellen hoe Hij dat doen moet, is verkeerd. Jezus laat Zich door ons mensen niet voorschrijven hoe het gaan moet. Als Hij helpt, doet Hij dat op Zijn eigen manier. Hij besluit ook

over de wijze van de genezing. Hij is immers degene die in alle dingen soeverein handelt...

Wat doet Hij dan? Het eerste is: Hij neemt hem apart. Op de een of andere manier heeft Hij de gehandicapte beduid dat hij met Hem mee moet komen. Of Hij hem gewenkt heeft of hem misschien bij de arm genomen heeft en hem zo meegetrokken heeft, weet ik niet. Maar het is de man duidelijk geworden, dat Jezus hem apart wil hebben. Hij haalt hem uit de schare en daar, terzijde, onder een boom of achter een rotsblok heeft deze man dan een privé ontmoeting met de Heiland.

Ja, de Heere gaat aan het verzoek voldoen. Hij gaat deze man genezen. Maar Hij doet dat op Zijn eigen manier. En Hij doet dat onder vier ogen, privé. Niet midden onder de mensen, maar afgezonderd. Het is immers een zaak tussen Jezus en deze man? Het is een persoonlijke zaak.

Ligt hier niet een stuk onderwijs in? Zo doet de Heere immers ook als Hij een zondaar zalig maakt. Zeker, we kunnen temidden van vele anderen zitten, bijvoorbeeld onder de prediking. Maar als de Heere tot ons persoonlijk gaat spreken, dan haalt Hij ons als het ware uit de schare. Dan neemt Hij ons onder vier ogen. Als Hij wat gaat doen aan onze geestelijke doofheid, die ons zo ongeschikt gemaakt heeft voor de dienst des Heeren en als Hij iets gaat doen aan onze dikke tong, die totaal onbekwaam is om de lof des Heeren te verkondigen, dan doet Hij dat onder vier ogen. Daar komt de binnenkamer bij te pas. Dat wordt beleefd als een persoonlijke zaak.

Dan wordt beleefd, dat we niet samen met anderen zalig kunnen worden. Dan wordt zalig worden net zo persoonlijk als geboren worden en sterven. Dan sta ik alleen voor God. Dan krijg ik persoonlijk werkzaamheden met Hem. Dan spreekt Hij tot mij. Zo wordt dat beleefd. En dat weet ieder, die het te beurt viel.

Hebben we Zijn hand al zien werken? Zijn wij Hem al gevolgd naar een plaatsje in de stilte, in de eenzaamheid, waar Hij met ons apart wil zijn en waar we ondervinden mogen dat Hij ons genadig is? Daar, afgezonderd van de mensen, wordt geleerd: Milde handen, vriendelijke ogen zijn bij U van eeuwigheid.

P. den Butter.

Van de administratie

Dit is het eerste nummer dat u ontvangt van de 28e jaargang van ons blad. Voor de betaling van het abonnementsgeld ontvangt u dezer dagen de gebruikelijke acceptgirokaart. We hopen dat al onze abonnees deze kaart zo spoedig mogelijk invullen, ondertekenen en opsturen naar de Postbank of uw eigen bank. U kunt dan ook weer een bedrag als gift of overbetaling invullen, want u begrijpt heel goed dat de abonnementsprijs van f 10,- de kosten lang niet dekt. Dat zijn de verzendkosten en die zijn per 1 januari nog omhoog gegaan ook. De totale kosten van het blad bedragen ruim f 30,-. Maar dankzij de vele giften (grote en kleine) kunnen we uitga-

ve van ons blad financieren. We hopen dan ook dat onze abonnees ons ook in 1993 niet teleur zullen stellen. De Heere neige daartoe de harten en verblijde ons met uw gaven.

We konden 6 nieuwe abonnees inboeken en hopen dat we ook dit jaar veel nieuwe abonnees mogen noteren. Kerkeraden wekken we op de jonggehuwden een geschenkabonnement voor 1 jaar te geven. Verschillenden doen dit al, maar er kunnen er nog meer bij. Bespreek het eens op de volgende kerkeraadsvergadering.

Aan giften ontvingen we in de afgelopen periode f 5.315,-, waaronder een gift van f 250,- uit de erfenis van v.d.H. en f 5.000,- van het v.d. Heuvelfonds, die we ieder jaar mogen ontvangen en waardoor we mede onze abonnementsprijs zo laag kunnen houden.

Hartelijk dank voor deze giften. Voor de school in Dundas ontvingen we een gift van f 662,- van Chr. Geref. Kerk van Vlaardingen en een gift van f 8.000,- van het bovengenoemde v.d. Heuvelfonds. Namens het schoolbestuur hartelijk dank voor deze mooie giften.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

Door vertraging bij de postbezorging waren enkele bijdragen niet op tijd binnen. Dit betreft het artikel van ds. H.C. v.d. Ent "Voor de jeugd" en de bijdrage van ds. P. Roos over het 125-jarig bestaan van de Chr. Geref. Kerk te Culemborg. Beide bijdragen zijn in dit nummer geplaatst. We wensen de gemeente van Culemborg Gods onmisbare zegen toe voor de toekomst. Dat er ook in haar midden nog velen mogen worden toegebracht tot die schare die eenmaal God eeuwig en volmaakt zal grootmaken.

Het eerste nummer van de 28e jaargang ligt voor u. De Heere gedenke en sterke allen die op welke wijze dan ook hun medewerking aan de verschijning van ons blad zullen verlenen. Zonder Hem kan immers niemand iets doen. Moge de uitgave ook dit jaar dienstbaar zijn tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen.

Er mag vooruitgang zijn bij ds. P. van Zonneveld. Enkele malen heeft hij het Woord weer mogen bedienen. We hopen van harte dat de Heere verder herstel zal geven.

AvH.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werkendam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Verontrustende ontwikkelingen (3)

Aantal abortussen neemt toe

We lazen 4 januari in de krant dat in het jaar 1991 het aantal abortussen bij Nederlandse vrouwen opnieuw was gestegen. In totaal lieten 19.568 vrouwen in ziekenhuizen en klinieken hun zwangerschap afbreken. Het abortuscijfer bedroeg daarmee 5,6 per duizend vrouwen. Vergeleken met de twee voorafgaande jaren is er sprake van een stijging. In het jaar 1990 werden er 18.384 abortussen verricht, dat is 5,7 op de duizend vrouwen. In het jaar 1989 werden er 17.996 abortussen verricht, dat is 5,1 op de duizend vrouwen. Bijna de helft van de vrouwen die een abortus ondergaan, is tussen de twintig en dertig jaar. Het aantal allochtone (niet Nederlandse) vrouwen in ons vaderland dat tot een abortus overgaat neemt ook toe. In 1990 was 40 procent van de geaborteerde vrouwen van allochtone afkomst. Het zijn grote getallen. Het betekent gemiddeld ruim 50 abortussen per dag onder Nederlandse vrouwen. Per dag wordt ruim 50 keer het

ongeboren leven gedood. Als je het uitrekent worden er gemiddeld 376 abortussen per week uitgevoerd. Dus iedere week gemiddeld 376 kinderen in de moederschoot gedood. Per maand is het gemiddeld 1638 abortussen. Zijn het geen ontstellende getallen? Zou een overheid daar niet verontrust over moeten zijn? Zouden daar niet hoognodig gesprekken over gevoerd moeten worden?

Ontwikkeling van het kind in de moederschoot

Om enigszins een indruk te geven van wat er gebeurt wanneer er een abortus wordt verricht is het misschien goed in enkele lijnen weer te geven hoe de ontwikkeling van het kind in de moederschoot verloopt. Tijdens de eerste week nestelt het bevruchte eitje zich in de baarmoederwand. Als het 3 weken is begint het hartje te kloppen. Is het 6 weken dan is de ontwikkeling van de hersenen begonnen, de baby beweegt en reageert op aanraking. Na 8 weken voelt de baby pijn en zuigt al

op zijn duimpje. Na 21/2 maand is het ongeboren kind al helemaal gevormd; zelfs de vingerafdrukken zijn aanwezig. Na 3 maanden functioneren alle organen. Alles is aanwezig, het is nu alleen nog maar een kwestie van verder groeien, een proces dat ook na de geboorte doorgaat tot het kind volwassen is geworden. Zou een mens dat schone borduursel dat geweven wordt in de moederschoot mogen doden? Mag die mens dat wonderwerk Gods vernietigen? Gods Woord spreekt niet onduidelijk: "Gij zult niet doodslaan."

Die zit ook op het ongeboren leven in de moederschoot. Dat leven moet beschermd worden en niet gedood worden.

De mens is mens vanaf het allereerste begin

Uit een artikel van prof. dr. Erich Blechschmidt willen wij u enkele gedachten doorgeven die duidelijk maken dat de mens mens is vanaf het eerste moment van de ontwikkeling. Deze embryoloog heeft daartoe vele embryo's microscopisch onderzocht. Zodoende kon de ontwikkeling van het menselijke embryo nagegaan worden. De ontwikkeling van het menselijke embryo is duidelijk onderscheiden van de ontwikkeling van dierlijke embryo's. Op scholen werd (wordt?) nogal eens gesteld dat het menselijke embryo allerlei ontwikkelingen doormaakt die doen denken aan de ontwikkeling van lage naar hoge diersoort, dus aanvankelijk een ontwikkeling die net verloopt als bij het dierlijke embryo. Het onderzoek van prof. Blechschmidt heeft dit ontzenuwd. Hij noemt een dergelijke gedachten-gang dan ook een sprookje. Hij schrijft in zijn artikel: "Nu is het bekend dat juist de vroegste stadia van de menselijke embryonale ontwikkeling zich duidelijk onderscheiden van de vroegste ontwikkeling van andere soorten."

Vanaf het begin heeft het embryo een duidelijk menselijk karakter. Elk stadium in de ontwikkeling van de mens is typisch menselijk. Je mag dus niet vragen wanneer een embryo een menselijk embryo wordt, maar de mens is mens gedurende geheel zijn ontwikkeling. Alleen de verschijningsvorm verandert. Uit deze gegevens willen wij concluderen dat een abortus niet maar moet worden voorgesteld als het weghalen van een klompje slijm, van iets dat nog geen mens is maar wel mens kan worden. Omdat de mens

vanaf het eerste moment mens is, is abortus altijd het doden van een mens.

Enkele gegevens uit de Heilige Schrift

We lezen in Psalm 139: "Uw ogen hebben mijn ongeformeerden klomp gezien; en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was." Het ongeformeerde begin van het menselijk leven wordt bepaald niet als waarde-vrij getekend. De Heere ziet het. Dat mag de dichter van zichzelf belijden. In Job 10:10 en 11 lezen wij "Hebt Gij mij niet als melk gegoten en mij als een kaas doen runnen? Met vel en vlees hebt Gij mij bekleed, met beenderen ook en zenuwen hebt Gij mij samengevlochten."

De Heere weeft en borduurt het kind als het ware in de moederschoot. Lezen wij niet in het heilig Evangelie naar de beschrijving van Lucas dat de ongeboren Johannes de Doper opsprong van vreugde in de moederschoot van Elisabet toen Elisabet groetenis van Maria hoorde? Het ongeboren kind wordt gegeven de Christus te herkennen. We hebben uiteraard ook te denken aan het 6e gebod: Gij zult niet doodslaan. Uit Exodus 21:22 valt af te leiden dat onopzettelijke vruchtafdrijving door schuld bestraft moest worden. We lezen daar ondermeer: "Wanneer nu mannen kijven en slaan een zwangere vrouw, dat haar de vrucht afgaat, doch geen dodelijk verderf zij, zo zal hij zekerlijk gestraft worden..." De Bijbel spreekt niet over abortus provocatus als bewuste handeling. Bij andere volkeren was dit wel degelijk bekend. Maar bij Israël mag dit totaal niet gevonden worden. De Israëlieten dienen deze daad te verafschuwen en te veroordelen.

Onze houding

Mensen die zich schuldig maken aan abortus kunnen tot het inzicht gebracht worden dat zij Gods Wet overtreden. We hebben eens gelezen van een arts, die vele abortussen heeft verricht, maar tot het inzicht mocht komen dat dit zondig was. Hij heeft er dan ook radicaal mee gebroken.

Onze houding moet dan ook nooit een hoogmoedige houding zijn. Er dient bewogenheid en gebed te zijn om opening van de blinde zielsogen. Wanneer dat wonder plaatsvindt wordt zonde zonde, ook op dit gebied. Dan zal er ook gebroken worden met de zonde. Er is zelfs voor moordenaars, dus ook voor hen die zich vergrijpen aan het ongeboren leven in de moederschoot, genade te vinden. Wel dienen we duidelijk te zijn in onze stellingname in gesprekken en discussies die gevoerd worden. Durven wij voor Bijbelse beginselen uit te komen op ons werk? Het gevaar is groot dat we ons gaan neerleggen bij bepaalde ontwikkelingen in ons land. We denken dan: Het valt toch niet te keren. In eigen kring leven we dan rustig voort. Er dient verontrusting te zijn. We lezen immers steeds in Gods Woord dat een land Gods toorn zal ondervinden indien het steeds verder voortgaat op zondige wegen.

Er zij gebed voor het ongeboren leven. Er zij gebed voor Wetsovertreders. Dat de Heere op het gebed de ogen van vrouwen, van artsen en van regeringspersonen zou openen. Dan zou er verontrusting ontstaan waar verontrusting zeker noodzakelijk is. Dan zouden er gesprekken belegd worden, waar uitstel van zulke gesprekken eigenlijk geen dag langer zou mogen wachten. Het zou een ontwikkeling ten goede in ons vaderland kunnen geven.

Ds. A. van Heteren.

Nederlandse Geloofsbelijdenis (47)

De valse kerk

Een klein gedeelte van artikel 29 rest ons nog. Het gaat over de kenmerken van de valse kerk. Eerst, aan het begin, zagen we de kenmerken van de ware kerk. Daarna hebben we gehandeld over die van de christenen. Nu, aan het eind, wordt het beeld van de valse kerk getekend. Hier is weer de samenhang met de gedachten van Calvijn. In het vierde boek van de Institutie wordt eerste de ware Kerk

naar voren gebracht "met welke wij de eenheid moeten onderhouden, omdat zij een moeder is van alle vromen". Maar direct daarna gaat het over de valse kerk: "vergelijking van de valse met de ware kerk. In de Franse belijdenis van 1559, waarin de invloed van Calvijn zo merkbaar is, wordt een apart artikel over de valse kerk gevonden. De naam van de Roomse Kerk komt daar duidelijk uit,

als er gewezen wordt op "de vergaderingen van het Pausdom".

Ons artikel besteedt vrij uitvoerig aandacht aan de kenmerken van de valse kerk: "Aangaande de valse kerk, die schrijft zich en haar ordinantiën meer macht en autoriteit toe dan het Woord Gods, en wil zich aan het juk van Christus niet onderwerpen; zij bedient de sacramenten niet, gelijk Christus in Zijn Woord verordend heeft, maar zij doet daar af en toe, gelijk als het haar goed dunkt; zij grondt zich meer op mensen dan op Christus; zij vervolgt degenen, die heiliglijk leven naar het Woord Gods, en die haar bestraffen over haar gebreken, gierigheid en afgoderijen. Deze twee kerken zijn lichtelijk te kennen, en van elkander te onderscheiden".

Het lijkt me goed twee opmerkingen vooraf te maken. Allereerst moeten we niet voorbij gaan aan het uitgangspunt van dit hele artikel. Dat blijft namelijk gelden als het hier over de kenmerken gaat van de valse kerk. We moeten dan terug naar het begin: "wij geloven, dat men wel naarstiglijk en met goede voorzichtigheid, uit het Woord Gods, behoort te onderscheiden, welke de ware Kerk zij.." Zo wordt de ware Kerk vooropgesteld. De valse kerk wordt niet naast, maar tegenóver de ware Kerk beleden.

Dán moeten we er op letten, dat op de kenmerken van de valse kerk niet weer een gedeelte volgt dat uitbeelding geeft van hen, die daartoe behoren. Onze belijdenis heeft het niet over de leden van de valse kerk, maar over het lichaam van die kerk. Het kan zijn dat er kinderen Gods zijn, die, hoewel ze er niet wezenlijk in behoren, toch binnen een kerk zijn, die de wettige gedaante van de kerk mist. Calvijn heeft het in het hoofdstuk, waarop we al doelden, over: "...in zoverre de Heere de overblijfselen van Zijn volk, hoe ellendig verstrooid en uiteengejaagd dan ook, daar op wonderlijke wijze bewaart.."

Naar Gods Woord

De valse kerk is terecht het tegenbeeld van de ware Kerk genoemd. Zo komen hier ook de kenmerken uit. Menselijke inzetten geven in de valse kerk de toon aan. Zij worden verheven boven Gods Woord. Het evangelie wordt niet gepreikt, zoals het in Gods Woord geopenbaard is. De valse leer en de valse leraren worden gedoopt. Zo wordt de Koning van de Kerk niet erkend en onder het juk van Christus niet gebogen. De

sacramenten worden niet bediend naar Zijn Woord. Men voegt er aan toe naar eigen goeddunken. De ware gelovigen worden vervolgd. Men weert en sluit uit degenen, die haar bestraffen om de gebreken en ongerechtigheden.

Veel is er in de wijze, waarop over de kenmerken der valse kerk gesproken wordt, dat direct aan Rome herinnert. Wordt hier niet duidelijk bedoeld op de pauselijke heerschappij, het aannemen van een leer, die tegen Gods Woord is (vooral in de meest fundamentele stukken als het zalig-worden-uit-genade-alleen) op grond van de traditie, het vermeerderen van het aantal sacramenten, de verbastering van de Avondmaalsleer? Daarbij was de vervolging van de kinderen Gods in die tijd werkelijkheid! Woorden als "gierigheid" en "afgoderij" wijzen ook duidelijk op dit verband. Men had er mee te maken gehad hoe de kerk uit was op de uiterlijke schatten ter verhoging van de eer van de Roomse Kerk. Men wist van de afgoderij in de paapse mis.

We moeten vooral bedenken, dat deze kenmerken ingegeven zijn door het verstaan van Gods Woord. Zij zijn niet ongegrond zo beleden. In de geschriften van de reformatoren treft het beroep op de Heilige Schrift. Luther en Calvijn beriepen zich op Gods Woord in Oud- en Nieuw Testament. Ze hebben dat Woord verstaan in hun eigen situatie. We kunnen denken aan teksten uit de profeten, vaak uit de profetieën van Jeremia in zijn strijd tegen de vervallen priesterdienst en de valse profeten, bijv. Jeremia 14:14.. "en de Heere zeide tot mij: die profeten profeteren vals in Mijn Naam, Ik heb hen niet gezonden.." Ook spreken vaak de vermaningen tegen de dwaalleer in de brieven van de apostelen bijv. Colossenzen 2:8 "...ziet toe dat niemand u als een roof vervoere door de filosofie, en ijdele verleiding, naar de overlevering der mensen, naar de eerste beginselen der wereld en niet naar Christus.."

Calvijn doet het nog op een andere manier. Hij schrijft over de ondergang der kerk, kennelijk doelend op Rome, door het binnendringen van de leugen. Dan komen die indringende woorden: En dit wordt duidelijk bewezen uit de woorden van Paulus, wanneer hij leert dat de kerk gefundeerd is op de leer der profeten en der apostelen, waarvan Christus de uiterste hoeksteen is (Efeze 2:20). Als het fundament der kerk de leer van de profeten en apos-

telen is, door welke de gelovigen bevolen wordt hun zaligheid alleen op Christus te stellen, hoe zal dan, wanneer ge die leer wegneemt, het gebouw verder kunnen bestaan?"

Alleen voor die tijd?

Niemand zal het kunnen ontkennen, dat dit laatste gedeelte van artikel 29 historisch getoonzet is. Onbevangen lezen en enige kennis van de kerkgeschiedenis zullen het gelijk doen toestemmen, dat hier in eerste instantie gedacht moet worden aan de tijd der reformatie en dus met de valse kerk die van Rome bedoeld wordt. Dat wil echter niet zeggen, dat we daarbij moeten blijven staan. Ook déze belijdenis blijft in onze tijd actueel.

Het valse eenheidsstreven, dat vandaag "in" is, probeert op allerlei manier de waarheid van dit gedeelte te bedekken. De algemene gedachte is steeds meer geworden: alle kerken samen vormen de ware Kerk. Daarin is niet wat Gods Woord zegt van de Kerk als "pilaar en vastigheid der waarheid" het beheersende beginsel, maar wat mensen ervan vinden. Zo wordt wat hier centraal staat miskend, om niet te zeggen: ontkend! Zo betekent de strijd tegen de onwaarheid, de leugenleer, in feite niets meer. Zo wordt ook het hier beleden onderscheid tussen de ware en de valse kerk hoogstens een interessant gegeven uit een voorbijgegangene tijd.

Zo mogen en kunnen we niet handelen met onze belijdenis. Allereerst blijft gelden voor de Roomse Kerk wat hier vertolkt wordt. Er is een uitbouw geweest in de dwaalleer na de reformatie, die nog verder ging dan wat deze kerk toen leerde. Officieel is dat ook vandaag de leer van deze kerk. Andere geluiden worden vaak op een handige manier opgevangen. Het is daarbij trouwens de vraag of zulke geluiden ook wijzen op een verandering in de richting van het werkelijk schriftuurlijk belijden.

Ook kunnen we niet zeggen dat deze belijdenis alléén Rome geldt. De valse kerk is telkens weer in andere gedaanten openbaar gekomen. Is er een principieel verschil tussen de Roomse leer van de goede werken en de deugdenleer in de vorige eeuw? Kwam toen ook de valse kerk niet uit in het-zichgronden-meer-op-mensen-dan-op-Christus, in het vervolgen van degenen, die heilig naar Gods Woord willen leven? Iemand heeft eens gezegd: "de ware Kerk is eenvoudig, maar de valse kerk eentonig". Dat is inderdaad

waar. De valse kerk komt in wezen, bij de wisseling van de fronten, altijd uit in de vijandschap tegen de belijdenis van het alleen door genade zaligworden. Daarom blijft dit actueel.

Niet zo maar..

Ernst maken met deze belijdenis betekent niet, dat zó maar van een bepaalde kerkelijke gemeenschap gezegd mag worden: dat is een valse kerk. Dwalingen en gebreken binnen de kerk geven nog geen recht om die betiteling te gebruiken. Er is verschil tussen een onzuivere kerk en een valse kerk. Uiteraard mag dit onderscheid niet gebruikt worden om aan de strijd tegen de dwalingen en gebreken te ontkomen. In de tijd van de reformatie is ook die zijde benadrukt, dat men, waar de zuivere bediening van Gods Woord en de sacramenten aanwezig zijn, niet om allerlei verkeerde dingen met de kerk mag breken. Het is weer Calvijn, die we hier kunnen aanhalen: "dat die kerk nooit verworpen mag worden, zolang ze daarbij blijft, ook al is ze overigens vol van fouten". In feite hebben we het daar al over gehad bij artikel 28 over het onderhouden van de enigheid van de kerk.

Zijdelings laat dit artikel het zien, dat er hier niet gedacht wordt aan een gemakkelijk constateren dat een bepaalde kerkgemeenschap vals is. Er wordt immers gesproken van "die haar bestraffen over haar gebreken". Dan gaat het niet over die buiten maar juist over die binnen de kerk zijn. Er kan pas sprake zijn van een valse kerk, als men zich tegen de waarschuwend stemmen in verhart en hen uitwerpt, die naar Gods woord getuigen tegen het verval van de waarheid Gods.

Moeten we het niet zeggen, dat in de kerkelijke situatie van vandaag dit zo weinig bedacht wordt? Het is de treurige praktijk, dat kerkelijke groeperingen zonder meer afgeschreven worden, als men er mee gebroken heeft zonder dat het ging om wezenlijke zaken.

Lichtelijk van elkaar te onderscheiden

De laatste zin van artikel 29 zal in de omstandigheden van het kerkelijk leven van nu bij velen vragen oproepen. Kunnen we dát zeggen bij zoveel kerken, bij zo grote verwarring onder elkaar? Lichtelijk te kennen en van elkaar te onderscheiden.

Deze laatste zin moeten we lezen in

het licht van de eerste. Het gaat om het "onderscheiden welke de ware Kerk zij! Die Kerk komt door Gods genade uit in de rechte bediening van Woord en sacramenten. Die is in die zin "lichtelijk" te onderkennen. God heeft het geweten, wat nodig is voor de zaligheid van arme zondaren, ook in wat Hij in de ware Kerk geschonken heeft. Dan leidt Hij ook Zijn schapen naar de kooi, waar zij zijn moe-

ten. Hier wordt niet gezegd, dat ieder de ware Kerk zo maar onderscheidt. Maar wél, dat vanwege die Kerk, zoals ze is door Gods eigen werk, het ware geloof niet in het onzekere zal blijven, waar het moet zijn. Dát heeft de Heere door de eeuwen heen waar gemaakt!

D. Slagboom.

De gezonde gelovige (2)

Th. Shepard's ambtelijke bediening onmogelijk gemaakt

Op 16 december 1630 wordt Th. Shepard ontboden bij aartsbisschop William Laud. Hij verbiedt Shepard de uitoefening van zijn ambt in het bisdom Londen. De inhoud van de prediking riep verzet op. William Laud was een zeer hoogkerkelijk denkend man. De Kerk van Engeland, zonder pausdom en aflaat weliswaar, met een remonstrantse leer en veel vormendienst, was voor hem de kerk. Laud heeft de zaak van Christus onnoemelijk veel schade aangedaan, onder het bewind van Olivier Cromwell is hij op 10 januari 1645 onthoofd.

Nadat Th. Shepard de uitoefening van zijn ambt was verboden, keerde hij terug naar zijn geboorteplaats Towcester.

Hij werd huisprediker en leraar bij Sir Richard Darley, een edelman te Buttercrambe, in de North Riding van Yorkshire. In 1632 trad hij in het huwelijk met Margaret Tauteville. Vervolgens vertrok hij naar Heddon bij Newcastle in Northumberland. Ook daar wordt hem verboden zijn ambt uit te oefenen vanwege zijn puriteinse opvattingen.

De bisschop van Durham, Morton verbiedt hem het preken en catechiseren. Op allerlei manieren wordt het Shepard onmogelijk gemaakt zijn ambt te vervullen. Hij besloot daarom naar de Engelse koloniën in Nieuw Engeland, Noord Amerika te vertrekken in de hoop daar in vrijheid te kunnen werken. Immers hij wist zich van God geroepen om het evangelie van vrije genade te verkondigen.

In 1634 vertrekt hij per schip naar Boston in Noord Amerika. Door een zware storm werd het schip echter teruggedreven naar Engeland, zodat hij zich genoodzaakt zag met zijn gezin voorlopig in Engeland onder te duiken.

Naar Amerika

Opnieuw wordt een poging ondernomen om naar Amerika te gaan. Deze poging lukt. Op 3 oktober 1635 komt hij veilig aan. De zeereis was echter zeer beproevend geweest, vooral voor zijn vrouw. In februari 1636 sterft zij waarschijnlijk aan een longontsteking. Shepard bleef achter met zijn zoontje.

Th. Shepard wordt vervolgens herder en leraar te Newtown, waar voorheen de bekende Th. Hooker had gestaan.

In 1636 werd bij de "Algemene Raad" van de kolonie Massachusetts een plan ingediend tot het stichting van een universiteit. Th. Shepard en een vermogend man John Harvard waren de drijvende krachten achter dit plan.

In Cambridge is deze universiteit gesticht. In 1639 stierf John Harvard. In zijn testament vermaakte hij zijn boekenbezit en de helft van zijn vermogen aan de pas gestichte universiteit. Uit erkentelijkheid kreeg de naamloze universiteit de naam van "Harvard-Universiteit". Nog steeds is deze naam een begrip in de wetenschappelijke wereld, echter niet met betrekking tot de puriteinse theologie. De Heere zegende op een rijke wijze de ambtelijke bediening van Shepard te Cambridge. Het antinomianisme, dat in de Amerikaanse koloniën veel aanhang had, kreeg in Cambridge geen enkele kans.

Dit was te danken aan de bijbelse evenwichtige prediking van Shepard. Th. Shepard was een groot bewonderaar van Johannes Calvijn. Hij was een voorstander voor studiebeurzen voor studenten, die zelf de studie niet konden betalen. Hij bevorderde het Hoger Onderwijs en ook de zending onder de indianen had zijn belangstelling. Zijn vriend John Eliot stichtte de eerste zendingspost voor dit werk.

Een leven vol van lijden

Het leven van Th. Shepard werd

gekenmerkt door het: "Wij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk der hemelen." Wij schreven reeds over het sterven van zijn eerste vrouw. Ook had hij reeds een zoontje verloren. In 1637 trad hij voor de tweede keer in het huwelijk met Johanna Hooker, een dochter van ds. Th. Hooker. Vier kinderen werden uit dit huwelijk geboren. Twee kinderen stierven reeds jong. Tevens moest hij in het jaar 1647 zijn tweede vrouw missen. Th. Shepard trouwde voor de derde keer. Sterk is Th. Shepard nooit geweest. Tijdgenoten beschrijven hem als een "arme zwakke en bleke man". Hij is niet oud geworden: op 25 augustus 1649 stierf hij te Boston. Dat Th. Shepard niet vergeten is, is te danken aan zijn schriftelijke nalatenschap. Want onder de puriteinse schrijvers neemt ook Th. Shepard een belangrijke plaats in.

Th. Shepard als schrijver

Shepard heeft veel geschreven. Tijdens zijn leven verschenen heel wat boeken van zijn hand en na zijn dood werden nog enkele uitgegeven. Vermoedelijk is zijn eerste werk geweest: *The Sincere Convert*, ten onrechte vertaald met: De ware bekering. *Convert* betekent immers bekeerde, bekeerling. In de jaren 1654 tot en met 1664 verscheen er in ons land jaarlijks een druk van dit werk. Ook in 1964 verscheen nog een herdruk van dit boek. Het onlangs herdrukte "De Gezonde Gelovige" is eigenlijk een vervolg op "De ware bekering". Bekend in ons Nederlandse taal zijn: "Enige uitgelezen gevallen opgelost", *Der heiligen Kleinoed*, *Overdenkingen en geestelijke bevindingen en tenslotte "De gelijkenis van de tien maagden"*. Al deze werken en werkjes zijn de moeite van het lezen waard.

De *Gezonde Gelovige* is verdeeld in *twaalf hoofdstukken*, die weer zijn ondergebracht in drie hoofddelen. *Het eerste hoofddeel* met vijf hoofdstukken gaat over de verlossing van een zondaar door Christus macht.

Shepard toont aan dat, zoals de mens zelf de grote oorzaak is van zijn eeuwig verderf, Jezus Christus alleen de oorzaak is van verlossing en zaligheid.

Wij zullen voorlopig stilstaan bij het *eerste hoofddeel* belicht vanuit Mattheüs 18:11: "De Zoon des Mensen is gekomen om zalig te maken dat verloren was."

Het eerste hoofdstuk toont aan, dat

gelijk de grote oorzaak van het eeuwige verderf des mensen de mens zelf is, zo ook de dadelijke verlossing des mensen in Jezus Christus.

Het tweede hoofdstuk handelt over de eerste daad van Christus' macht ter verlossing namelijk; de overtuiging van zonde.

Het derde hoofdstuk handelt over de verbrijzeling van het hart onder het gevoel van de zonden.

Het vierde hoofdstuk handelt over de verootmoeding vanwege de zonde.

Het vijfde hoofdstuk handelt over het werk des geloofs in het verlossen en zaligmaken van zondaren.

Th. Shepard begint met zijn onderwijs waar God begint in het zaligen van

zondaren om niet door de verlossing, die in Christus is.

Het tweede hoofddeel is verdeeld in zes hoofdstukken. De betekenis en de vruchten van het geloof, de rechtvaardiging, de verzoening en vrede met God, de aanneming tot kinderen en de heiligmaking, de vrije toegang tot God in het gebed en tenslotte de heerlijkmaking.

Het derde hoofddeel handelt over het leven der dankbaarheid.

Al met al hoofdstukken, die van grote betekenis zijn voor het gezonde leven des geloofs tot eer van God en tot troost van onze arme ziel.

Ds. J. Veenendaal, Katwijk aan Zee.

Wordt vervolgd.

Een opmerkelijk jubileum

Vrijdag 4 december j.l. mocht de gemeente Culemborg een heel bijzonder jubileum beleven. De gemeente herdacht haar 125-jarig bestaan. Dat is een lange tijd.

Wie bekend is met de kerkgeschiedenis, zal zich misschien afvragen hoe dat mogelijk is. Hoe kan een gemeente 125 jaar Chr. Gereformeerd zijn, terwijl onze kerken nog maar 100 jaar (voort)bestaan. Die vraag klemmt temeer, omdat in 1892 het jaar van de vereniging, de naam van Culemborg of Kuilenburg ontbreekt in de rij van die gemeenten die toen meenden niet te kunnen meegaan met die vereniging. Om het raadsel op te lossen kunnen we stellen dat deze gemeente voortkomt uit de Afscheiding; reeds voor 1982 bestond deze gemeente een 25-tal jaren. De gemeente is in dat bewuste jaar meegegaan met de vereniging, maar voegde zich reeds spoedig, enkele jaren nadien, bij ons kerkverband. De gemeente is dus niet 125 jaar Christelijk Gereformeerd; wel is het zo dat de gemeente reeds 125 jaar als gemeente mag bestaan.

Het is dus een heel oude gemeente. U begrijpt ook, dat er aan dit jubileum wel enige aandacht geschonken mocht worden.

Er was belangstelling, vooral uit de kring van hen die in het verleden op de een of anderen manier in de gemeente hebben mogen leven. Er werd eerst een korte kerkdienst gehouden, waarin de zegeningen van de Heere werden gememoreerd en voorgehouden. Omdat een alsnog te verschijnen gedenkboek de titel zal dragen: "Hoe G'oudtijds hen met heil bezocht" (een berijmde versregel uit

Psalm 44), werd ook in de Woordbediening deze Psalm ten grondslag gelegd aan de prediking. Met name de verzen 1-5.

Er werd door de consulent, ds. P. Roos, opgemerkt dat het een zegen is als een gemeente gedurende een zo lange tijd zichzelf mocht blijven. Er kan immers in zo'n lange periode zo veel afval en verval openbaar komen. De Heere heeft deze gemeente nog willen bewaren bij de kracht van Zijn Woord.

Psalm 44 werd gedicht in een tijd waarin het moeilijk was. Wellicht werden de legers verslagen, of leek het erop dat de Heere hen schijnbaar verlaten had.

Dat is niet vreemd, ook niet in onze eeuw. De psalmist mag zich echter vastklemmen aan hetgeen God deed in het verleden. De Heere deed een krachtig werk, zo staat er. Dit werk wordt nader aangeduid als heil, en zelfs als welbehagen. Dat is de diepste grond van Gods werk: Zijn soevereine welbehagen.

Israël is door de Heere geplant. De psalmist spreekt hier over de inbezitting van Kanaän. De gemeente werd geplant. Met het doel vruchten te kunnen voortbrengen tot Gods eer. Het gaat niet vooral om onze stichting, maar het gaat om de naam des Heeren. Het plantje leek lange tijd teer en zwak. Soms bestond de gemeente uit 5 of 6 leden, maar er was groei. De tekst spreekt zelfs van voortschieten. In de dagen der scheiding was er alom een grote vraag merkbaar naar de zuivere prediking. Daardoor kreeg deze geestelijke beweging veel mensen achter zich.

Het kenmerk van dit werk Gods was in de dagen van de Psalm en in de tijd van toen in Kuilenburg dat het niet een werk van mensen was, maar van God. Steeds lezen we in de Psalm de woorden "Gij" en "Uw". Deze trek kenmerkte de Reformatie, maar evenzeer de prediking na de Afscheiding. Niets van de mens, maar alles genade. Israël heeft het land niet geërfd door hun zwaard. Een erfenis kan men niet bevechten. Deze is slechts voor kinderen. Een geboorte-recht. Niet door ons geloof of onze bevinding of onze werken is er een recht ten leven. Het is vrije genade uit Christus. Dat wist Hendrik de Cock, dat wisten zijn volgelingen bij ondervinding. Ze hadden geleerd er zelf buiten te vallen en ze wisten van de onmogelijkheid aan onze kant. Dan blijft alleen Gods werk over. Dan is Christus alles.

En toch heeft Israël wel moeten strijden om in Kanaän te komen. Zeker, maar dat was niet de laatste grond. Er komen in het geestelijke leven allerlei zaken aan de orde, zoals geloof en bevinding, werken en inspanning, en deze zijn ook onmisbaar, maar de Heere doet het alleen om Christus wil. Aan dit danken van de dichter is een bede verbonden: Gebied de verlossingen Jakobs. Deze zijn nodig, al is het verleden nog zo rijk. We hebben het nu opnieuw nodig, meer dan ooit. Er is veel onverlost leven. Dat geldt ook van de kerk en de gemeente. De tijden

zijn vol gevaar en dreiging en het leven met de Heere is zeldzaam. We zien uit naar verlossing, naar verlossingen. Verlossingen van de leden der gemeente afzonderlijk, of ook verlossingen, die zich steeds weer opnieuw vertonen in het leven van Zijn kinderen. De Heere heeft te gebieden. Dat geeft houvast en verwachting.

Hierna werd het woord gevoerd door br. Van Schaik, die een overzicht gaf van de rijke geschiedenis van deze gemeente. Het waren slechts enkele grepen, omdat de tijd beperkt was. Onze broeder kennende, kan gezegd worden dat hij door naarstig speurwerk veel wat tevoren onbekend was, aan het licht heeft gebracht. Hij heeft zich vooral beperkt tot de eerste tijd van het gemeentelijke leven. Het is dus de bedoeling dat over enkele maanden een boek zal worden uitgegeven waarin de geschiedenis van Culemborg is beschreven. We zullen daar t.z.t. meer van horen.

Zo kwam er langzaam een einde aan deze avond. Na de samenkomst was er gelegenheid elkaar te ontmoeten. U begrijpt dat dit voor velen een welkome mogelijkheid was om oude banden weer eens aan te halen.

Moge de Heere deze gemeente verder nabij zijn. Dan zal het uiteindelijk niet gaan om iets van de mens, maar dan zal het strekken mogen tot de verheerlijking van de Naam des Heeren.

ds. P. Roos.

Als het goed is, zou het in geestelijk opzicht zo moeten zijn. Wij hebben allemaal een oude natuur. Dat is een zondige natuur. Wanneer er geen "vernieuwing" plaats heeft, dan blijft dat zo. En als we zo sterven, is het einde alleen maar verschrikkelijk. Want wie sterft, zoals hij is geboren, gaat voor eeuwig verloren. Dit zijn toch wel zaken die in het jaar 1993 onze aandacht mogen, moeten, hebben en houden. Ik hoop dat dit zaken zijn, die niet voor kennisgeving worden aangenomen, doch dat zij ter harte zullen mogen worden genomen.

Het gaat in het gesprek, dat de Heere Jezus met de Samaritaanse vrouw voerde over: WIE HIJ IS. Wie zal dat ten volle kunnen zeggen? De Samaritaanse vrouw had er helemaal geen weet van. Als ze dat had gehad, had ze tegen Hem opgezien. Doch nu zag ze uit de hoogte op Hem neer. Ze zag niets meer in Hem dan een verachte Jood.. Ze kende Hem niet. Doch wie kent Hem wel? Want als je wel eens van Hem gehoord hebt, dan ken je Hem nog niet. Je kunt heel veel van Hem hebben gehoord en Hem toch niet kennen. Want Hij is God en mens in één Persoon. Hij is geboren als de afgronden er nog niet waren, als er nog geen fontein waren, zwaar van water, toen was Hij er al. Van eeuwigheid tot eeuwigheid is Hij God. En Die nu van eeuwigheid tot in eeuwigheid God is, Die is als mens geboren uit de maagd Maria. Die hemel en aarde omvat, werd tijdens Zijn menswording door een kribbe omvat. Die alles weet, moest alles leren. Die alles voedt, moest Zelf als een baby gevoed worden. Men noemt Zijn Naam: Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst.

Indien gij de Gave Gods kendet, en Wie Hij is.... Dat is nooit in woorden uit te drukken: Die voor het oog verachtelijk is, is God met eer en heerlijkheid bekleed. Die voor het oog onmachtig is, heeft alle macht in hemel en op aarde. Die voor het oog niets heeft, heeft alles en geeft alles. Hem, van Wie voor het natuurlijke oog niets te verwachten is, daar moest die Samaritaanse vrouw het van hebben. Daar moeten wij het allemaal van hebben. Doch zolang daar de ogen niet voor geopend worden, is er geen gedaante, noch heerlijkheid aan Hem, dat we Hem zouden begeren. Wat is een mens van nature toch een ongelukkig mens. Wie door de Heilige

Voor de jeugd (9)

De Samaritaanse vrouw

"Jezus antwoordde en zeide tot haar: Indien gij de Gave Gods kent, en Wie Hij is, Die tot u zegt: Geef Mij te drinken, zo zoudt gij van Hem hebben begeerd, en Hij zou u levend water gegeven hebben"

Joh. 4:10

Beste jongelui!

Als jullie dit lezen heeft het nieuwe jaar zijn intrede al weer gedaan. Wij zijn van 1992 overgegaan in het jaar 1993. Op de kalender is er maar één cijfer veranderd. In de wereld is alles zo ongeveer hetzelfde gebleven. Daar was in het jaar 1992 veel onrust. Ontzaggelijk veel ellende. Als we op de drempel staan van oud naar nieuw, dan worden we daar aan herinnerd. Dat is zo de gebruikelijke gang van zaken. De dagbladen gaan daarin voor. Elk dagblad doet dat op zijn

eigen manier. Een volkskrant doet dat anders dan het R.D. In kerkelijke kringen worden we dan gewezen op de ernst, de kortstondigheid, de vergankelijkheid van het leven. Dat is een goede zaak. Elke jaarwisseling predikt elk mens, dat hij hier geen blijvende stad heeft. De noodzaak om te zoeken de "toekomstige stad" blijft dan niet achterwege. Doch de grote vraag is: doen wij dat ook? Of is het zo, als de nieuwjaarsdag voorbij is, dat we weer gewoon over gaan tot de orde van de dag. Het "nieuwe" is dan aangebroken, en alles blijft bij het "oude". Terwijl het zo zou moeten zijn: "Het oude is voorbijgegaan, en ziet, het is alles nieuw geworden". Een bekende tekst, die door meerderen op de nieuwjaarsmorgen is gebruikt, om het nieuwe jaar in te leiden.

Geest de ogen geopend worden, gaat dat inzien. En zolang dat niet gebeurt, zal hij het nooit zien. Dan zijn we net als die Samaritaanse vrouw. We kennen Hem niet! Terwijl dit toch nodig is om zalig te worden. Want dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen en waarachtige God, en Jezus Christus, die hij gezonden heeft.

“...gij zoudt van Hem begeerd hebben.” Dat is een afgebroken zin. Jezus zegt niet wat ze van Hem begeerd zou hebben. Hij zegt alleen: *gij zoudt van Hem begeerd hebben*. Wat zou dat allemaal wel niet kunnen zijn? Want het hart van een mens zit vol met begeerten. Zondige begeerten. Hij begeert van alles, waar hij niet mee zalig kan worden. En datgene wat tot zijn zaligheid van node is, begeert hij helemaal niet. Ga het maar eerlijk na in je eigen leven. Waar strekken zich jullie begeerten naar uit? En wat begeeren we van Hem? Niets!

Het is mogelijk dat jullie dit niet met mij eens zijn. Je zult zeggen: Ik zou graag naar de hemel willen. Ik zou graag een kind van God willen zijn. Enz. Daar zijn nog wel heel wat goede dingen op te noemen. Doch worden die ook werkelijk begeerd. Ik vraag het wel eens op de catechisatie, wat men nu eigenlijk wil. En dan zegt niemand dat hij/zij verloren wil gaan. Ze willen allemaal behouden worden. Doch ga het dan eens na in de praktijk van het leven. Dan is het voor de meesten nog teveel om heel eenvoudig de vragen te leren, die betrekking hebben op het eeuwige zieleheil. Men wil langs de brede weg de hemel in. En dat is niet mogelijk. Zeg dus niet al te gauw dat je wel zalig wilt worden. Want het is echt niet waar. En als het waar zou wezen, dan is het een begeerte die niet uit ons hart opkomt, doch die er door de Heilige Geest in gewerkt is. Dan krijg je werkelijk lust om de Heere te vrezen, Die het allerhoogst en eeuwig Goed is..... Gelukkig, als je die lust mag kennen. Doch dan is het God, Die in je werkt, beiden het willen en het werken, naar Zijn welbehagen.

Al zegt Jezus niet wat die vrouw van Hem begeerd zou hebben, Hij zegt wel, wat er van Hem te verkrijgen is. “En Hij zou u levend water gegeven hebben.” Jezus maakt in het gesprek een overgang. Hij had om natuurlijk water gevraagd en nu begint Hij over levend water te spreken. Wat wordt er met dat levende water bedoeld? Daar

wordt de Heilige Geest mee bedoeld. Die komt in de bijbel meer voor onder het beeld van water.

De Heilige Geest is derde Persoon in het Goddelijke Wezen. Het is de Geest, die van de Vader en de Zoon uitgaat. We komen hier in het voor de mens onbegrijpelijke van de Drieëenheid terecht. God is één in Wezen en drie in Personen. Zonder hier nader op in te gaan, kunnen we alleen dit zeggen: God is groot en wij begrijpen het niet.

De Heilige Geest had die vrouw nodig. En die begeerde ze niet. Want daar had zij in het geheel geen verstand van. Dat blijkt wel uit het verloop van het gesprek.

Dat de Heilige Geest onder het beeld van water voorkomt, is zeer zinvol. Want veronderstel dat er geen water was, er zou nooit iets kunnen groeien. Er zou geen leven mogelijk zijn. We zouden op een verschroeide aarde moeten leven. En dat is een onmogelijke zaak. Water maakt de aarde vochtig. Water doet het zaad tot ontkieming komen. Dank zij het water, kan er iedere keer weer een oogst zijn. Dat zijn dingen die de natuur zelf ons al leert. Zo is het ook geestelijk. Het woord van God is een zaad. Doch als daar de bedienende werking van de Heilige Geest niet bijkomt, dan zal het nooit tot ontkieming komen in ons leven. Dat zit hem dan niet in het zaad, dat is in het woord. Want dat is op zichzelf altijd goed, levend en krachtig. Doch het zit in ons, die gelijk zijn aan een dorre aarde. De Heilige Geest zou de Samaritaanse vrouw de Heere Jezus doen kennen. Want het is toch de Geest, die gekomen is, om in al de waarheid te leiden, om de Heere Jezus Christus te verheerlijken in harten van zondaren.

“En Hij zou u levend water gegeven hebben.” De Heere Jezus treedt hier deze vrouw tegen met een welmenend aanbod van genade. “Hij zou u gegeven hebben”. Er is bij Hem meer te verkrijgen, dan een mens Hem ooit bieden kan. Want alles wat die vrouw voort kon brengen, waren dodelijke vruchten. En niemand kan het verder brengen dan zij. Wij hebben alleen maar schuld. Daar overtuigt de Heilige Geest ook van. Hij doet alles in de mens wat nodig is, om de Heere Jezus Christus begerlijk te maken. Hij laat hem zijn schuld en ellende zien, opdat hij met al zijn zonde en ellende bij de Heere Jezus terecht zou komen.

Dat levende water, de Heilige Geest en Zijn toepassende werkzaamheden, hebben wij allemaal van node. Doch wie beseft dat? Wie begeert dat? Van nature niemand. En dat maakt nu het wonder zo groot, dat de Heere daar nu deze Samaritaanse vrouw mee tegentreedt. Dat Hij ook ons daar mede tegentreedt. Hij stelt het voor. Hij laat het zien onder beeldspraak, opdat in ons hart zou gaan leven, die zo bekende bede: Och, schonkt Gij mij, de hulp van Uwen Geest; Mocht die mij op mijn paân ten Leidsman strekken. Dan word je door de Geest in al de waarheid geleid. Geleid naar de Heere Jezus, Die gekomen is, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was.

De Samaritaanse vrouw is allang in de hemel. Haar geschiedenis is ons tot lering beschreven. Daarom zijn wij ook bezig om hem te overdenken.

Wat zij gekregen heeft, kunnen wij allemaal krijgen. God schenke het een ieder naar de rijkdom van Zijn genade.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Werkgroep dienstverlening jongeren wereldwijd

Heb je een leeftijd tussen de 18 en 25 jaar en wil je je zomervakantie 1993 nuttig besteden?

Dan is het misschien zinvol om aan een werkvakantie te denken in een van de buitenlandse gebieden waar de Chr. Ger. Kerken werkzaam zijn.

De werkgroep DIENSTVERLENING JONGEREN WERELDWIJD is van plan om bij voldoende deelname in de zomer van 1993 de volgende werkvakanties te organiseren.

Zuid Frankrijk: Gedurende 2 weken een kerk opknappen. Ds. D.A. Brien zal hierbij onze contactpersoon zijn.

Israël: Mogelijk werken in een ziekenhuistuin of bejaardenwoningen opknappen. Ds. H.M. van der Vegt organiseert dit voor ons. Het plan is nog niet volledig uitgewerkt, dus nog enig voorbehoud.

Brazilië: Gedurende 3 of 4 weken werken aan een bouwproject. Ds. J.

Hardeman begeleidt in Carambei diverse projecten waar aan gewerkt kan worden.

Zuid Afrika: KwaNdebele. Onder begeleiding van Ds. Jonkman en Ds. Slagboom kan aan de bouw van een kerk meegewerkt worden. Onderdak bij gastgezinnen (gemeenteleden). Periode 3 à 4 weken.

Zuid Afrika: Venda. In dit voormalige zendingsgebied kan ook meegewerkt worden aan de bouw van een kerk. Periode 3 à 4 weken.

Het doel van de reizen is jongelui in te zetten in dienst van de kerken, om hen te motiveren tot christelijke bewogenheid, het bevorderen van de onderlinge christelijke gemeenschap, hen te stimuleren om met de door hen opgedane ervaringen de eigen gemeente te dienen en het verlenen van hulp en ondersteuning aan christenen.

Ben je gemotiveerd om hieraan mee te werken, spreek je een goed woordje Engels (Israël en Zuid-Afrika) of Frans (Frankrijk), vraag dan om meer informatie op onderstaand adres. Wees er wel vlug bij want het aantal plaatsen is beperkt.

Werkgroep Dienstverlening Jongeren Wereldwijd
p/a P. Wolters,
Koene Parmentierlaan 9
9269 VP Veenwouden
tel. 05110-2922.

Boekbesprekingen

Bij uitgeverij de Groot Goudriaan te Kampen verscheen in de serie Gereformeerd Pedagogisch Erfgoed als deel 1 "De opvoeding van de jeugd" van Philips van Marnix van St. Aldegonde (1540-1598). Het boekje is vertaald door mw. drs. H. de Wit-van Westerhuis en van een historische inleiding voorzien door drs. N.C. van Velzen.

De serie heeft tot doel pedagogische verhandelingen uit het verleden, die voor het hedendaagse reformatische onderwijs van belang geacht worden, te doen verschijnen.

De serie is opgezet in samenwerking met het Begeleidingscentrum Gereformeerd Schoolonderwijs (B.G.S.) te Ridderkerk. Op verzoek van graaf Jan van Nassau heeft Marnix de verhandeling "Ratio instituendae iuventutis" (1583) geschreven met ideeën voor de opvoeding van de jeugd. In inleidende hoofdstukken worden we geïnfor-

OVER MOETEN GESPROKEN ...

Deze kolom **móet** in de krant.
Wij weten van een "heilig moeten".
Het zijn de dingen die we niet uit de weg mogen gaan.

Die nadruk op moeten, gaat over mensen.
Over de Papoea's.
Rijksgenoten van vroeger.
Nu nóg op ons aangewezen.
Ja steeds meer op ons aangewezen.

Dat hebben wij voor ogen gezien.
Een samenleving die wil maar niet kan.
Nog minder kan nu Indonesië nee gezegd heeft tegen minister Pronk.
Het is een nee naar buiten
zonder zorg naar binnen.

**Daarom moet deze advertentie in de krant.
Om u te vertellen dat de Papoea's u eens
temeer nodig hebben.**

Dat gaat heel concreet om hulp aan de
minder-bedoelde naaste.
We hebben er in allerlei vorm mee te maken gekregen.
Dat beeld brengen wij graag naar u over.

- een internaat in Wamena
(kansloze jongeren een weg naar school openen)
- een school voor vakkennis in Wamena
(zeg maar: een aanloop naar een LBO)
- een gehandicaptenschooltje in Nabire
(u zou de foto's moeten zien!)
- een polikliniek in Syabes op Biak
(als opvang voor de Biakkers die wijken moeten voor de oprukkende toeristenindustrie)
- een school in Manokwari
(om ook daar de Papoea-jongelui een kans te geven)
- een school in Sorong
(in een geleend gebouw draait in de hete middaguren een volledige leergang Mavo/Havo. De hele club staat zaterdag achter de schop om een heuvel klein te krijgen en een bouwplaats op te leveren. Werkelijk, u zou uw ogen niet geloven).

**Meer woorden moeten niet nodig zijn.
We moesten er iets van kwijt.
Om het aan u toe te vertrouwen.**

**...en de Papoea niet verlegen te laten zitten
met wat hij zielsgraag wil.**

Stichting Hulp aan Papoea's in Nood

De Stichting Hulp aan Papoea's in Nood kent sinds haar oprichting in 1972 een breed scala van concrete doelstellingen, zowel op voormalig Nieuw Guinea als op Papua New Guinea. Met puur vrijwilligerswerk komen o.m. gelden beschikbaar voor kinderverzorgingstehuizen, schoolgel-den, alsmede gevangenen- en vluchtelingen hulp.

Papoeafonds:
Postgiro 243000
Arnhemseweg 72
6711 HG Ede
Bank: Rabo-Ede
Rek.nr. 44.40.72.470

Secretariaat:
Van Randwijcklaan 104
3815 MT Amersfoort
telefoon: 033-728690

meerd over het karakter, de achtergrond en de ontstaanstijd van dit geschrift van Marnix, terwijl de tweede helft van dit boek bestaat uit de vertaling van het geschrift zelf. Het is zeker de moeite waard kennis te nemen van dit geschrift. Marnix stelt duidelijk dat de religieuze opvoeding een belangrijke plaats dient te hebben. Over de opvoeding aan kleine kinderen schrijft Marnix: "In de eerste plaats moeten de ouders hen van hun vroegste kinderjaren af aansporen tot eerbied en ontzag voor Gods majesteit. Langzamerhand dienen zij hen ook vertrouwd te maken met de zuivere leer van het geloof door hen van tijd tot tijd spelenderwijs vragen te stellen en antwoorden te laten geven over God, Zijn barmhartigheid, en rechtvaardigheid en over de zaligheid die door Christus voor ons verworven is." Het van noten voorziene boekje telt 67 pag. en kost f 19,90.

BUCER EN DE KERK, met bijdragen van dr. W. van 't Spijker, drs. H.J. Selderhuis, dr. W.H. Neuser en B.J. Spruyt, 180 blz., f 46,90, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen in samenwerking met de stichting ter bevordering van de kennis van de reformatie.

Sinds de dissertatie van prof. dr. W. van 't Spijker verscheen over "De ambten bij Martin Bucer" is er sprake van een groeiende belangstelling voor de reformator Martin Bucer. Het boek dat we me belangstelling gelezen hebben kan zeker bijdragen aan toename van de kennis omtrent deze reformator. Het bevat een viertal voordrachten die gehouden zijn tijdens het Bucer-congres te Apeldoorn op 5 september 1991. De waarde van deze bundel wordt verhoogd door de tekst van Bucer's "Gulden Brief" integraal op te nemen. Hoofdreferaat is het hoofdstuk van prof. W. van 't Spijker "De kerk in Bucer's oecumenisch streven". Terwille van de kerkelijke eenheid is Bucer tot heel wat concessies bereid, zo valt te lezen op blz. 43.

Ds. J.C. Schuurman, **KERNTEKSTEN UIT EZECHIEL**, handreiking voor persoonlijk meditatie en gemeenschappelijk bijbelstudie, 81 blz., f 14,90. Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen.

Een boekje dat inderdaad bruikbaar is voor het aangegeven doel. Vermaningen, waarschuwingen en heilsprofeten komen aan de orde.

Bij uitgeverij de Groot Goudriaan te Kampen verscheen "Voor ons en onze kinderen" een vertaling van een boekje van Matthew Henry met voorin een aanbeveling van ds. C.G. Vreugdenhil. Het boekje is geschikt voor onderwijs aan jonge kinderen. In 67 vragen en antwoorden en 48 pag. komt veel aan de orde. Prijs f 11,90.

Bij uitgeverij De Groot Goudriaan te Kampen verschenen twee boeken van D. Martyn Lloyd-Jones waarin beharzenswaardige lessen te vinden zijn. Het eerste boek draagt als titel: "Geloofsbeproeving". Het is een studie over Psalm 73, telt 176 pagina's en kost f 28,75. Jammer dat bij de vertaling uit het Engels de weergave van de namen Gods anders is dan onder ons gebruikelijk (Heer/Here i.p.v. Heere).

Het tweede boek is getiteld: "Geestelijke groei", waarin gehandeld wordt over heiligmaking grotendeels aan de hand van het hogepriesterlijk gebed uit Johannes 17. Bij al het kerkelijke eenheidsstreven van vandaag is het goed verhandeling 11 te lezen. Het gaat hier volgens Lloyd-Jones niet over een uiterlijke eenheid, een mechanische, organisatorische eenheid, maar wel om een innerlijke, mystieke eenheid. In dit boek worden de namen Gods wel op de gebruikelijke wijze weergegeven. Het telt 174 pagina's en kost eveneens f 28,75.

Bij uitgeverij Den Hertog B.V. te Houten verscheen van de hand van L.J. van Valen een boek getiteld: "Naftali, een losgelaten hinde." Ondertitel: "De strijd en het lijden van de Schotse Kerk voor de Kroonrechten van Christus."

Het grootste deel van het boek beschrijft de gebeurtenissen tussen 1660 en 1688, maar ook de tijd van voor 1660 wordt belicht om achtergronden te tekenen. Het conflict tussen het huis van Stuart en de zogenaamde Covenanters wordt beschreven. Aangrijpende geschiedenissen en geloofsgetuigenissen komen we tegen bij het doorlezen van dit boek. Ook de rol van stadhouder Willen III, die koning van Engeland en Schotland werd, wordt belicht.

Achterin vinden het zogenaamde Nationaal Verbond van 1638, een lijst van jaartallen en bekende plaatsen uit de geschiedenis van de Covenanters. Een indrukwekkende lijst van boeken is geraadpleegd. Van harte aanbevolen ter lezing.

Het boek kost f 47,50 en telt 382 pagina's.

Ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van uitgeverij Den Hertog B.V. te Houten verscheen een jubileumboek getiteld "Het eigene van de Nederlandse Nadere Reformatie."

Het is geschreven door drie auteurs. Prof. dr. O.J. de Jong schreef over "De Nadere Reformatie binnen Nederland." Prof. dr. W. van 't Spijker schreef over "Enkele aspecten van de theologie van de Nadere Reformatie." Dr. H. Florijn schreef over: "Nadere Reformatie en eredienst."

In kort bestek wordt veel geboden. Het is een kloek uitgevoerd boek met veel illustraties. Bij het lezen van dit boek rezen wel vragen aangaande de verhouding tussen Reformatie en Nadere Reformatie. We denken persoonlijk dat de continuïteit tussen beide bewegingen groter is dan in dit boek wordt getekend.

Achterin vinden we een register van personen en een verantwoording van de illustraties. Een lezenswaardig boek. Het moge leiden tot het lezen van de zogenaamde "Oude Schrijvers" zelf.

Het keurig verzorgde boek telt 153 pag. en kost f 38,50.

Bij uitgeverij Den Hertog B.V. te Houten verscheen een boekje van Gerdien Post-Dankers met als titel "Een beker koud water".

Gerdien en haar man hebben bijna 6 jaar voor de Stichting Woord en Daad op Haïti gewerkt. Gerdien is omgekomen tijdens haar werk in een terrein-auto die in een ravijn stortte op 16 oktober 1989. De inhoud van dit boek is voor het grootste deel in "De Schakel" verschenen. Al lezende krijg je een goede indruk van de armoede op Haïti, van het werk dat daar gedaan mocht worden en ook van de persoonlijke wederwaardigheden. Lezend over de armoede spraken ons de volgende regels aan (pag.44): "...want dan bedenk ik dat hun ellende er ook is om mijn zonde. Wat een schuld hebben we toch. Alles door de zondeval in het paradijs; daarom is de wereld een jammerdal."

Het boekje telt 143 pag. en kost f 17,50.

Bij uitgeverij J.J. Groen en Zoon te Leiden verscheen een boek getiteld "Stromen op het Droge" van William

Reid (1814-1896). Deze William Reid was nauw betrokken bij de opwekking van 1858/1859 in Groot-Brittannië en Noord-Ierland. Het is vertaald door L.J. van Vaalen. Met dit boek is een serie begonnen die handelt over "opwekking".

De serie staat onder redactie van L.J. van Vaalen en drs. W. van Vlastuin. We hebben met belangstelling kennis genomen van dit boek. Het onderwerp "opwekking" staat in de belangstelling. Het boek dat nu verschenen is kan zeker bijdragen aan kennis aangaande opwekking in het verleden en verschaft lessen voor het heden. Wel kwam de vraag bij ons op of het juist is te spreken van een nieuwe Pinksteruitstorting, temeer als op pag. 95 wordt gezegd dat wij geen herhaling van de gaven van de talen hebben te verwachten. Zou het niet beter zijn te spreken van een krachtige (door)werking des Heiligen Geestes? De beleving van een opwekking wordt gekarakteriseerd door een diep besef van schuld en zonde en een intense vreugde in de oneindige genade van de schuldvergeving (pag. 11). Het boek telt 116 pag. en kost f 22,50.

Bij uitgeverij J.J. Groen en Zoon te Leiden verscheen een boekje getiteld "Tot Zijn gedachtenis". Het is een verzameling van teksten rond de viering van het Heilig Avondmaal uit de Kerk der eeuwen bijeengebracht door drs. N.C. van Velsen, ouderling van de Hervormde Gemeente te Barneveld. Dit boekje van 66 pag. kan zeker zijn diensten bewijzen. De inhoud bestaat uit korte meditaties, gebeden, citaten en gedichten. Het is bedoeld voor dagelijkse lezing in de voorbereidingsweek en is verdeeld in acht dagen: zeven dagen van voorbereiding en de dag van de bediening van het Heilig Avondmaal zelf. Op blz. 13 bijv. lezen we bij Jodocus van Lodenstein dat de mens gevoeliger is voor zijn lichamelijke dan voor zijn geestelijke gebrek. "Hij zal 's nachts zijn kudde bewaren, maar dat zijn eigen ziel door de helse wolf wordt aangegrepen, gaat hem niet ter harte". "Hoevelen zijn er die dag en nacht arbeiden, maar waar is Christus? Is uw zorg en arbeid om Christus te gewinnen?" Achterin het boekje is te vinden uit welke bronnen is geput en wordt kort weergegeven wie de geciteerde auteurs zijn. Het boekje kost f 12,50.

Bij uitgeverij J.J. Groen en Zoon te Leiden verscheen een boek getiteld "Mam, waar was ik toen?" De tekst is van Ineke van Herk-van Rijssel en de tekeningen van Marianne Witvliet. In 45 pag. wordt op verantwoorde wijze voorlichting gegeven. Het boek is geschreven voor kinderen van 4-7 jaar. De prijs is f 19,95.

Dr. J. Douma, CHRISTELIJKE LEVENSTIJL, deel 5 in de serie Ethische Bezinning, Uitgeverij Van den Berg, Kampen 1992, 212 blz., f 29,50.

Een waardevol boek waarin aan de orde komt wat christelijke levensstijl is. Douma geeft de voorkeur aan het spreken over christelijke levensstijl in plaats van gereformeerde zede (p. 104v.). Er is een hoofdstuk gewijd aan beroep en geldbesteding, ook aan christelijke levensstijl en ontspanning en aan christelijke levensstijl en sport. Praktische zaken worden aangesneden zoals: Televisie, bioscoop, toneel, disco, dansen, drinken en roken. We hebben in bepaalde opzichten een ander standpunt dan de schrijver. Het is onzes inziens inconsequent om af te zien van theaterbezoek (p. 158) en wel onder bepaalde voorwaarden televisie (p. 142) te aanvaarden. Overigens veel waardering voor de gegevens die aangereikt worden. Het boek zal zeker dienstbaar zijn bij de meningsbepaling over de aangesneden praktische zaken.

Uitgaven Jeugdbond Geref. Gemeenten
VRIJWILLIGE LIEFDE, 13
Bijbelstudies over de profeet Hosea, ds. C.G. Vreugdenhil, 130 blz., f 16,50.

Het is een bewerking van bijbelstudies eerder verschenen in het jongerenblad "Daniël". Aan het einde van elke bijbelstudie staan gespreksvragen. Geschikt voor jeugdverenigingen en gesprekskringen. Een enkele opmerking: Het viel ons op dat op pag. 115 de vragen 5 en 6 ontbreken. JONGEREN EN DE GEMEENTE, bevat dertien hoofdstukken over opvoeding en vorming in gezin en kerk. Het boek is bedoeld voor ouders, leidinggevend en ambtsdragers. Het telt 144 pag., prijs f 16,50. Op pag. 117 lezen wij dat het bezoek aan refo-café's wordt afgeraden.

MIVO+16 WAT VERWACHT DE GEMEENTE VAN MIJ? Een handreiking voor jongeren van 16 jaar en

ouder voor bespreking van het onderwerp "Gemeente zijn". Het telt 32 blz., prijs f 3,-.

Dit materiaal zal zijn weg wel vinden onder de jongeren van de Geref. Gemeenten en daarbuiten.

Drs. Th. Haasdijk e.a., ZO ZIJN WE NIET GETROUWD, Over de registratie van niet-huwelijkse samenlevingsvormen, nr. 70 in de Groen van Prinstererreeks, 46 pag., f 14,90.

Het boekje levert een goede doordening van een actueel onderwerp. De vraag leeft of de overheid niet-huwelijkse samenlevingsvormen moet registreren. De conclusie is dat deze registratie aanvaardbaar is wanneer daarbij het onderscheid met het huwelijk voldoende gehandhaafd blijft.

AvH.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

Waarom nog steeds STATENVERTALING

Hoe kwam de Bijbel in de Statenvertaling tot stand? En waarom kunnen wij deze aan ons Nederlandse volk toegetrouwe vertaling niet inruilen voor één van de nieuwere vertalingen? Op deze vragen wordt uitvoerig ingegaan in het boek

"NIETS KAN HAAR GLANS VERDOVEN"
Dit prachtig uitgevoerde naslagwerk is rijk geïllustreerd (120 afbeelding waarvan vele in kleur) en telt 180 pagina's. Het formaat is 22 x 29 cm.

Prijs **f 39,50**

Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 2809, 4140 WB LEERDAM

DRINGEND

DRINGEND

Ds. Koelmanschool

Gorinchem

Het bestuur van de Vereniging tot het verstrekken van Christelijk basisonderwijs op Reformatorische grondslag te Gorinchem vraagt voor haar basisschool

GROEPSLEERKRACHTEN (M/V)

- zo spoedig mogelijk voor groep 6
- deze vacature bestaat sinds het begin van dit schooljaar
- betreft een volledige formatieplaats
- m.i.v. 19 april 1993 voor groep 4b wegens huwelijk van de juf en verhuizing naar elders (volledige formatieplaats)

Verder zijn er nog leerkrachten nodig voor A.D.V., taakrealisatie in groep 7, I.R.T.

U ziet we bieden u tal van mogelijkheden. Examenkandidaten, ook jullie sollicitatiebrieven zien we graag tegemoet.

We verwachten van de sollicitanten, dat zij de reformatorische beginselen in leer en leven zullen uitdragen.

Een gesprek met directie en team en een kijkje op school behoren tot de mogelijkheden. Wilt u verdere informatie, neem dan contact op met de directeur van de school, de heer M.J. Graveland, tel. 01830-21645 (school) of 01831-3572 (privé).

Sollicitaties dienen te worden gericht aan de secretaris:
dhr. J. de Vos, Groot Veldswaer 139, 3371 CC Hardinxveld-Giessendam.

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op Texel.
Bel ons en reserveer een bungalow of starcaravan voor uw vakantie in eigen sfeer!

vakantieoord
De Verrassing
Oosterend, 02220-18391

Voor AL uw:

boeken - bijbels - CD's
kantoorartikelen

Uw adres:

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

brood
en vis

MEDISCHE NOOD!!

In Zuid-West China

Vanuit de bergdorpen van de Lahu, Wa en Dai-stammen in Zuid-West China is de zeer dringende vraag gekomen om medische klinieken. In deze omgeving is geen enkele medische zorg. Christen artsen willen daar gaan werken.

Deze kliniekjes zullen worden gebouwd in plaatsen waar de huisgemeenten samenkomen. Ze kunnen dan fungeren als kleine zendingsposten.

De bouw en inrichting van een kliniek kost f 50.000,-. Kunnen we met uw hulp 3 kliniekjes bouwen? De bergbewoners zien met grote belangstelling uit naar uw antwoord.

ONTVANGEN: f 53.000.-

NOG NODIG: f 97.000.-

Postgiro 31 55 32
Stichting "Bonisa-Zending"

Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse, of op rek. 33.65.54.613 van Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending, Gironr. van de Rabobank 163525.

Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 05270-15063, Donaustraat 5, 8303 WL Emmeloord.

FINANCIËLE ADOPTIE

Miljoenen kinderen in de Derde Wereld leven dagelijks in een onbeschrijflijke nood. Eén pennestreek en u brengt verandering in een kinderleven. Voor f 37,50 of f 40,— per maand zorgt u voor voedsel, kleding, christelijk onderwijs en medische zorg.

Meld u aan als sponsor!

Postbus 560
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830-24288
Postbank 30.20.900
ABN-AMRO 50.98.11.566

**WOORD
& DAAD**